

انگیزه های دانشجویان برای ورود به دوره ی آموزش کاردانی علمی کاربردی کشاورزی

شهرام مقدس فریمانی

استادیار موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهادکشاورزی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی انگیزه دانشجویان برای ورود به دوره ی کاردانی علمی کاربردی کشاورزی انجام شد. جامعه آماری ۱۰۲۰ نفر از دانشجویان مقطع کاردانی علمی کاربردی مرکزهای آموزش جهادکشاورزی ورودی سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ بودند که ۳۴۶ نفر از آنان با استفاده از جدول کرجسی و مورگان و با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه بود که روایی آن به وسیله گروهی از متخصصان مربوطه بررسی و تایید شد. پایایی پرسشنامه با استفاده از پیش آزمون و ضریب تتای ترتیبی ($\Theta=0,94$) تایید شد. تحلیل عاملی متغیرهای تحقیق نشان داد، انگیزه های دانشجویان در شش عامل شغلی و فردی، آموزشی - موسسه ای، فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای، اصرار و توصیه دوستان و والدین، ورود به دانشگاه و کسب مدرک تحصیلی و محدودیت اقتصادی و شهریه مناسب تحصیلی دسته بندی شدند، ضمن اینکه عامل شغلی و فردی به عنوان مهم ترین عامل موثر در ورود دانشجویان به دوره ی کاردانی علمی کاربردی کشاورزی بود. مقایسه میانگین بین انگیزه های دانشجویان بر پایه جنس نشان داد که دانشجویان دختر و پسر در عامل اول با هم تفاوت معنی داری دارند. مقایسه میانگین بین عامل های انگیزنده و وضعیت شغلی دانشجویان در زمان تحصیل نشان داد که دانشجویان شاغل و دانشجویان بدون شغل از نظر انگیزه های شغلی و فردی و آموزشی - موسسه ای با یکدیگر تفاوت معنی داری داشتند. بین سن دانشجویان و عوامل فردی و شغلی و فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای رابطه مثبت و معنی داری وجود داشت. از این رو توجه به ارتقای دانش و مهارت های شغلی و رفع نیازهای فردی دانشجویان در اصلاح و بازبینی برنامه درسی این دوره پیشنهاد شد.

نمایه واژگان: ورود به دوره، مرکز آموزش، عامل شغلی و فردی، علمی کاربردی کشاورزی

نویسنده ی مسئول: شهرام مقدس فریمانی

رایانامه: shmfarimani@yahoo.com

دریافت: ۹۶/۴/۱۸ پذیرش: ۹۶/۸/۳۰

مقدمه

انگیزه عاملی است که اساس رفتار آگاهانه افراد را تشکیل می‌دهد. فراهم آمدن مجموعه ای از شرایط و الزام های چندی موجب انگیزش فرد برای رسیدن به هدف می‌شود که آن مبنای شکل‌گیری و ایجاد انگیزه است (عنایتی نوین فرو همکاران، ۱۳۹۱). انگیزه عبارت از مجموعه ای از نیروها است که باعث می‌شود فرد به روش خاصی عمل کند. انگیزه ها علت فعالیت هدفمند و دلایل رفتار افراد هستند (رضایی و همکاران، ۱۳۹۱). انگیزه های آدمی تحت تاثیر سلیقه ها، گرایش ها، علاقه ها و آرزوهای مختلف و دیگر نیروهای همانندی قرار دارند که به طور معمول نیاز نامیده می‌شوند. از این منظر انگیزش نوعی آمادگی برای بروز رفتار ارادی و هدفمند برای رفع نیازهای ارضاء نشده است (عزیزی خالخیلی و همکاران، ۱۳۹۵). انگیزه را نیرویی می‌دانند که به رفتار شدت و جهت می‌دهد و در حفظ و تداوم آن به یادگیرنده کمک می‌کند. هم چنین آن نیرویی است که به یادگیرنده توان می‌دهد تا فعالیت های خود را به سمت هدف مورد نظر هدایت کند (ملکی و همکاران، ۱۳۹۳).

برای بررسی و سنجش انگیزه ها نظریه های مختلفی مطرح و مورد استفاده است، از جمله نظریه سلسله مراتب نیازهای مزلو، نظریه انگیزه بهداشت هرزبرگ، نظریه نیاز به پیشرفت مک کلند، نظریه انتظار وروم، نظریه تقویت اسکینر و نظریه مک میلیون (هوشمند مقدم فرد و همکاران ۱۳۹۵). به طور کلی تئوری های انگیزش به سه گروه تقسیم بندی می‌شود: الف) تئوری های محتوایی شامل نظریه سلسله مراتب نیازها، تئوری دو عاملی هرزبرگ، نظریه نیازهای سه گانه مک کلند، تئوری ERG آلدرفر، تئوری X و Y مک گریگور ب) تئوری های فرآیندی شامل تئوری جذابیت، وسیله ای، انتظار وروم؛ نظریه انگیزشی پرت و لالر و تئوری برابری و ج) تئوری تقویت.

ریموند کتزل و دونا تامپسون تئوری های عمده انگیزش را در دو طبقه کلی تئوری های برون زا و درون زا قرار دادند. تئوری های برون زا آن تعداد متغیرهای مستقل را در انگیزش مد نظر قرار می‌دهند که تحت کنترل عوامل بیرونی هستند. تئوری های انگیزه یا نیاز، مشوق، هدف، تقویت، منابع انسانی و مادی، گروه هنجار و نظام اجتماعی فنی زیر مجموعه این دسته هستند. تئوری های درون زا با

متغیرهای فرآیندی یا میانجی مانند انتظارات و نگرش ها سر و کار دارند. تئوری های برانگیختگی، انتظار-جذابیت، برابری، نگرش، مقصد و اسناد در این دسته هستند (قربانی، ۱۳۸۹، شتابان و همکاران، ۱۳۹۵، کاوئی و زارع، ۱۳۹۴). انگیزه یکی از عامل های موثر در یادگیری است که اهمیت آن از سوی بسیاری از صاحب نظران آموزش مورد تاکید قرار گرفته است (یوسفی و همکاران، ۱۳۸۸). از آنجا که انگیزه به معنای کشش، رغبت و گرایشی است که فرد را به انجام فعالیت در جهت هدف وادار می‌سازد، پس برای انجام امور مختلف از جمله یادگیری، انتخاب رشته تحصیلی، دانشگاه و دوره آموزشی انگیزه های متفاوتی وجود دارد (امیدی، ۱۳۹۰). انسان به عنوان موجودی جاندار دارای انگیزه شناخته می‌شود به طوری که همه فعالیت ها و کارهای او به انگیزه لازم و متناسب با آن فعالیت نیاز دارد. برای یادگیری و تحصیل هم که به عنوان فعالیت اصلی دانشجویان به شمار می‌آید باید انگیزه وجود داشته باشد.

در واقع انگیزه یکی از الزام های یادگیری به شمار می‌آید و به رفتار جهت و شدت می‌بخشد و در حفظ و تداوم آن به یادگیرنده کمک می‌کند (علم بیگی و همکاران، ۱۳۹۵). انگیزه تحصیلی دانشجویان از مهم ترین چالش های دانشگاه ها به شمار می‌آید که بر برون داد نظام های آموزشی تاثیر داشته، به طوری که یکی از حساس ترین محورهای فعالیت برنامه ریزان آموزشی بررسی میزان انگیزه دانشجویان برای ورود به مقاطع تحصیلی و دوره های آموزش عالی است. عامل های مختلفی بر انگیزه و علاقه دانشجویان برای ورود به دوره های آموزش عالی تاثیر دارند (قره آجاجی و همکاران، ۱۳۹۳). امروزه افراد با انگیزه های گوناگونی به ویژه انگیزه های اجتماعی وارد دانشگاه ها می‌شوند. انگیزه اجتماعی به معنای همه ی گرایش ها و انگیزه هایی است که در گروه های اجتماعی به ویژه خانواده آموخته می‌شود و منشا آنها حس نیاز برای تعلق داشتن به اجتماع و مورد توجه دیگران واقع شدن است (ارفعی و غفاری، ۱۳۸۷).

هر چند که انگیزه مبین نیروی درونی است که مشوق و محرک فرد برای حرکت به سوی هدف است ولی عامل این شوق و حرکت، تنها نیروهای درونی مانند علاقه، شناخت، توان علمی و استعداد تحصیلی نیستند، بلکه محیط بیرونی فرد نیز بر ایجاد آن اثر می‌گذارد. این تأثیرگذارهای محیط بیرونی

و ویژگی های دانشگاه شامل میزان شهریه، مکان و سطح تحصیلات آن صورت می گیرد (عنایتی نوین فر و همکاران، ۱۳۹۱).

نتیجه پژوهش حسن زاده و همکاران، تاکید والدین به عنوان مهم ترین عامل اجتماعی انتخاب رشته دانشجویان دانشگاه های سراسری تلقی شد (ارفعی و غفاری، ۱۳۸۷). از نظر ایکینسون چهار مولفه میزان گرایش فرد را در انجام یک کار و فعالیت تعیین می کند که عبارت هستند از: انگیزه کسب موفقیت، انگیزه جلوگیری از شکست، احتمال ذهنی دست یابی به موفقیت پس از انجام یک فعالیت و ارزش تشویقی پس از رسیدن به موفقیت (ثمری و رسول زاده، ۱۳۸۷).

برخی از محققان دو دسته از عامل های انگیزشی را برای آغاز یک فعالیت خاص موثر می دانند که عبارت اند از عامل های فردی مانند نسبت دادن موفقیت یا شکست با توانایی ها و استعداد فرد، مهارت های شناختی و فراشناختی یادگیرنده، مرتبط بودن محتوا و مطالب کلاس با نیازها و علاقه فراگیران و ویژگی های شخصیتی مانند خودکارآمدی و اعتماد به نفس و عامل های انگیزش محیطی نیز مانند فراهم بودن تسهیلات، منابع و حمایت های اجتماعی، تاثیر گروه هم سالان، مهارت های مربی و والدین که در این امر موثر هستند. صاحب نظران دریافته اند که میان انگیزه کسب عزت نفس، قدرت طلبی، تشویق، توانایی، رقابت جویی، وابستگی اجتماعی، رسیدن به هدف های آینده، علاقه به تحصیل و کسب رضایت دیگران و علاقه به کارهای مرتبط با پیشرفت تحصیلی ارتباط قوی و معنی داری دارد (یوسفی و همکاران، ۱۳۸۸).

از نظر عقلی و همکاران (۱۳۹۳) دستیابی به اعتبار اجتماعی، خدمت به جامعه، درآمد مناسب، دستیابی به استقلال حرفه ای، امنیت اقتصادی، توانایی تنظیم زمان کاری، علاقه به علم و ارتباط با مردم از رایج ترین عامل هایی هستند که در بررسی های مختلف به آنها در انتخاب رشته تحصیلی و نوع دوره آموزشی اشاره شده است. عابدیان و همکاران (۱۳۹۱) باور دارند، انگیزه عامل انجام بسیاری از فعالیت ها، از جمله یادگیری است. به عبارتی در پشت پرده رفتار، انگیزه وجود دارد. در واقع انگیزه به یادگیرنده انرژی می دهد و فعالیتهای او را هدایت می کند. فراگیران با انگیزه تحصیلی قوی تر، فعالیت های آموزشی

یعنی خانواده، مدرسه، دوستان و جامعه نیز در کنار عامل های درونی می تواند موجب ایجاد انگیزه در فرد شود (عنایتی نوین فر و همکاران، ۱۳۹۱). انتخاب دوره آموزشی و رشته تحصیلی در دانشگاه به طور معمول یک روند چالش انگیز و وقت گیر می باشد و آینده و شغل حرفه ای افراد را رقم می زند که می بایست انتخاب آن با آگاهی و با صرف زمان کافی انجام گیرد لذا اغلب انتخاب دوره آموزشی و رشته تحصیلی در دانشگاه تحت تاثیر عامل های چندی است که می توان آنها را به دو گروه درونی و بیرونی تقسیم بندی نمود.

عامل های درونی در کنترل خود فرد است در حالی که عامل های بیرونی از اختیار فرد خارج بوده و به صورت غیرمستقیم انتخاب فرد را تحت تاثیر قرار می دهند. از عامل های بیرونی می توان به خانواده، محیط آموزشی، گروه های هم سن و سال، رسانه های تصویری، زمینه های اقتصادی و اجتماعی نام برد. در ضمن شخصیت فرد یکی از مهم ترین عامل های تاثیرگذار در انتخاب رشته تحصیلی و دانشگاه محل تحصیل می باشد. بنا بر نتایج به دست آمده از مرور ادبیات، این پژوهش با هدف بررسی انگیزه های دانشجویان دوره ی کاردانی علمی کاربردی کشاورزی نسبت به انتخاب این دوره برای تحصیل در آن انجام شده است. انگیزه و علاقه رکن اساسی پیشرفت هر فرد نسبت به زمینه مورد علاقه وی از جمله ادامه تحصیلی در یک رشته خاص می باشد، لذا بررسی های چندی میزان انگیزه فرد برای انتخاب و ادامه تحصیل در دانشگاه ها و رشته های مختلف را تعیین کرده اند (مصطفوی و همکاران، ۱۳۹۱). محققان بر این باورند که فرآیند انتخاب رشته تحصیلی دانشجویان با توجه به شرایط زمانی و مکانی از عامل های مختلفی تاثیر می پذیرد و در کیفیت آن نیز بر حسب نحوه و میزان جست و جوی اطلاعات درباره رشته های دانشگاهی متفاوت است. از نظر آنان عامل های مختلفی مانند ویژگی های فردی، خانوادگی، شغلی و ویژگی های درونی داوطلب و عامل های بیرونی با انتخاب رشته تحصیلی و دانشگاه مرتبط هستند. بنا به نظر چاپمن، انتخاب رشته تحصیلی و دانشگاه مورد نظر برای تحصیل بر اساس عامل های درونی شامل علاقه و سطح آرزوهای فردی، نگرش، توانایی و عملکرد تحصیلی و نیز عامل های بیرونی از قبیل وجود داشتن افراد مهم در زندگی فرد مانند خانواده و دوستان

عامل های فردی، روانی، شغلی، جسمانی، اجتماعی و محیطی می باشد.

محمدی و همکاران (۱۳۸۴) در تحقیقی با عنوان علل انگیزش آموزگاران دوره ابتدائی استان کردستان به تحصیل در آموزش عالی به این نتیجه رسیدند که ارتقای پایگاه اجتماعی، نیاز به افزایش توانایی، کاربرد دانش و مهارت های شغلی، گرایش به تدریس در دوره های بالاتر تحصیل و تمایل به احراز مشاغل بالاتر و مهم تر بیشترین تأثیر را در گرایش معلمان دوره ابتدائی استان کردستان به تحصیل در دوره های آموزش عالی دارند. بحرانی (۱۳۸۴) در پژوهشی با عنوان بررسی انگیزش تحصیلی دانش آموزان متوسطه استان فارس و عامل های همبسته با آن به این نتیجه رسید که دورنمای رشته تحصیلی از دید دانش آموزان، جنسیت، معدل نمره های درسی و تحصیلات پدر و مادر از جمله مهم ترین عامل های پیش بینی کننده انگیزش تحصیلی دانش آموزان متوسطه می باشد و در مجموع بیش از ۲۰ درصد واریانس انگیزش تحصیلی را تبیین کردند.

بخشی چهارمی و شهیدی زندی (۱۳۸۸) در پژوهش خود با عنوان بررسی انگیزه تحصیل دانشجویان رشته های کشاورزی دانشگاه جامع علمی-کاربردی کرمان به این نتیجه رسیدند که سودمندی تحصیل در این رشته، افزایش حقوق و برتری های شغلی، جذابیت نام رشته، تشویق اعضاء خانواده و دوستان، به صرف تحصیل در دانشگاه و فرار از سرباز (آقایان) عامل های انگیزشی برای تحصیل دانشجویان در رشته کشاورزی در دوره های علمی کاربردی است (ملکی و همکاران، ۱۳۹۳).

بنا بر نتیجه ی پژوهش اکبری (۱۳۸۶) به طور کلی چهار دسته عامل بر انگیزه ورود به آموزش عالی مؤثرند که عبارت هستند از: عامل های مؤثر بر ویژگی های فردی، عامل های اجتماعی، فرهنگی و محیط؛ عامل ها و امکانات آموزشی و عامل های اقتصادی. بنا بر یافته های این تحقیق، امکانات آموزشی و آموزگاران مهم ترین عامل تأثیرگذار در این زمینه بوده اند. نعمت اله اکبری و همکاران (۱۳۸۶) بر این باورند که انگیزه افراد برای ورود به آموزش عالی تحت تأثیر دو گروه از عامل های درونی و بیرونی است. عامل های درونی مانند عامل های فردی، انگیزشی و هزینه و عامل های بیرونی مانند ارائه آموزش، معیارهای جذب و پذیرش دانشجو.

بیشتری را می پذیرند و تکلیف های درسی بیشتری را انجام می دهند و در نتیجه موفقیت بیشتری کسب می کنند.

از نظر سالیوان و برودیکان بین تشویق مداوم والدین با راهیابی متقاضیان به آموزش عالی و دستیابی به رشته تحصیلی دلخواه آنان رابطه مثبت وجود دارد. درباره تأثیر والدین بر انتخاب رشته تحصیلی از سوی فرزندان دختر و پسر راید (۲۰۰۲) در تحقیقی دریافت که تأثیر والدین بر انتخاب رشته تحصیلی از سوی فرزندان دختر دو برابر بیشتر از فرزندان پسر بوده است. در زمینه ی تأثیر تحصیلات والدین، نتیجه تحقیق استانیک نشان داد، تحصیلات والدین بر انتخاب رشته تحصیلی فرزندان پسر موثر نیست در حالی که تحصیل مادر و پدر بر انتخاب رشته تحصیلی از سوی فرزندان دختر تأثیر گذار بوده است (عنایتی نوین فر و همکاران، ۱۳۹۱).

بنابر یافته های عنایتی نوین فر و همکاران (۱۳۹۱) طبقه اجتماعی و اقتصادی در انتخاب رشته تحصیلی موثر است. وضعیت اجتماعی و اقتصادی افراد نه تنها عامل بالقوه ای در تعیین سطح آرزو برای ادامه تحصیل است بلکه نوعی جهت گیری حرفه ای برای آنان قلمداد می شود. از نظر آنان عامل موثر دیگر در انتخاب رشته تحصیلی و دوره آموزشی مشاوره و تأثیر افراد با نفوذ است و پس از آن عامل موسسه ی آموزشی است. مواردی مانند محتوای درس، دانسته های فرد، کیفیت و اعتبار دانشگاهی که قرار است فرد در آن تحصیل کند نیز در انتخاب رشته تحصیلی فرد موثر است. طبق یافته های تحقیق شمسی، طبقه اجتماعی افراد تا اندازه زیادی روی باورها، نگرش ها و ارزش ها، اولویت ها و انتخاب های افراد در مورد رشته تحصیلی و زمینه اشتغال آنان تأثیر دارد (کریمی و زمانی، ۹۴). اسکندری (۱۳۷۴) در پژوهشی با عنوان بررسی انگیزه های دانش آموزان برای ورود و ادامه تحصیل در دبیرستان های دامپروری به این نتیجه رسید که مهمترین عامل های مؤثر بر انگیزه دانش آموزان در ورود به دبیرستان ها علاقه مندی به دامپروری، دادن ارزش و اعتبار به کار دامپروری در منطقه، خوب بودن نوع کار دامپروری، فراهم بودن امکانات ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر، تضمین آینده شغلی و امکان استخدام دولتی است و به طور کلی عامل های ایجاد انگیزه برای ورود دانش آموزان به دبیرستان های دامپروری به ترتیب اولویت شامل

عالی نسبت به افرادی داشتند که از موقعیت اجتماعی اقتصادی پایین تری برخوردار بودند. جنسیت، سن، نوع مدرک دیپلم، شمار بارهای شرکت در آزمون ورود به آموزش عالی، محل سکونت، شمار اعضای خانواده، تعداد افراد شاغل در خانواده، شغل، تخصص و تحصیلات والدین، سطح درآمد خانواده، منبع تامین هزینه های تحصیل و میزان هزینه های تحصیل از متغیرهای اجتماعی اقتصادی مورد بررسی در این تحقیق بود.

ایواساهی در تحقیقی که در سال ۲۰۱۷ در بین ۶۴ کشور انجام داد نشان داد، با توجه به ویژگی های آموزش در هر سه گره آموزش ابتدایی، راهنمایی و تخصصی؛ متقاضیان به ویژه در کشورهای کمتر توسعه یافته به تاثیر آموزش بر درآمدهای آینده توجه دارند. الیوت و سو در تحقیقی که در سال ۲۰۱۰ برای چند دانشگاه انگلستان انجام دادند در پی پاسخ به این پرسش بودند، آیا شهریه دانشگاه بر گرایش دانشجویان به ثبت نام اثر می گذارد یا خیر؟ نتایج این تحقیق که برای دوره زمانی ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۷ نشان داد، در انگلستان نمی توان ارتباط معنی داری را بین شهریه و میزان ثبت نام یافت، بلکه ارتباط قوی تری بین کیفیت و رتبه دانشگاه و میزان تمایل برای نام نویسی وجود دارد (قارون، ۱۳۸۵). گلو و ژاکوبی با بررسی کشورهای در حال توسعه مانند ویتنام نشان دادند که ثروت به عنوان یکی از اصلی ترین دلایل تمایل مردم برای ادامه تحصیل است. این بررسی نشان داد که برای دوره زمانی ۱۹۹۳ تا ۱۹۹۸ با افزایش درآمدهای خانوار خصوصاً آن بخش از درآمدها که انفاقی بوده است، تمایل خانوار به ادامه تحصیل فرزندان بیشتر شده است (عقیلی و همکاران، ۱۳۹۰). کامیل سکیرو (۲۰۱۲) با هدف بررسی دلایل ورود دانشجویان به نظام آموزش عالی از راه دور ترکیه تحقیقی را از طریق تکمیل پرسشنامه توسط دانش آموزان ثبت نام کننده در سال تحصیلی ۲۰۰۸-۲۰۰۹ انجام داد. یافته های این تحقیق نشان داد که دلیل اصلی ترجیح دانش آموزان برای انتخاب این دوره کسب مدرک دانشگاهی و یافتن شغل پس از فراغت از تحصیل بود. این نتایج با یافته های تحقیقات مرتبط با آموزش های حضوری همخوانی داشت.

دسترسی به دانش و اطلاعات در موضوع های مورد علاقه آنان دلیل دیگری برای انتخاب و نام نویسی در این دوره

بنا بر نتیجه تحقیق عقیلی و همکاران (۱۳۹۰) از عامل های موثر بر انگیزه ورود به آموزش عالی، قیمت آموزش عالی است. با توجه به ترکیب های متفاوتی از دانشگاه هایی که در کشور وجود دارد، نمی توان شاخص مشخصی برای قیمت آموزش عالی در ایران در نظر گرفت اما شاخص هزینه های تحصیل که براساس اطلاعات درآمد و هزینه خانوار منتشر می شود می تواند به عنوان يك عامل متضاد در این زمینه عمل کند.

یافته های تحقیق تقی بیگی و همکاران (۲۰۱۵) در زمینه انگیزه های دانشجویان هنرستان ها و مرکز آموزش کرمانشاه در زمینه تحصیل در رشته کشاورزی نشان داد، مهم ترین انگیزه آنان در جهت تحصیل در رشته کشاورزی تنها ارتقای دانش و مهارت در زمینه کشاورزی و کسب مهارت و فناوری لازم برای آینده شغلی است. سارپکایا (Sarpkaya, 2010) به نقل از Tural (۱۹۹۴) عامل های مؤثر بر انگیزه های شخصی و آموزشی را شامل این موارد می داند؛ عامل های فردی (سن، مشخصه های بیولوژیکی، مهارت های شناختی، علاقه، انتظارات برای آینده)، عامل های اقتصادی (هزینه تحصیل، میزان درآمد، امید به کسب درآمد، انتخاب شغل، امید به بازار کار)، عامل های فرهنگی-اجتماعی (منشاء خانوادگی، جنسیت اجتماعی) و عامل های سازمانی (نظام آموزش، دیگر سازمان ها).

اردم و همکاران (Erdem & et al., 2007) باور دارند نوع دبیرستان دانش آموختگان، جنسیت، شمار خواهران و برادران، میزان تحصیلات والدین، بیان انتظارهای خانواده در مورد مدرسه و زمان مطالعه در انگیزه ورود و میزان موفقیت در ورود به نظام آموزش عالی تأثیرگذار است. (Lozano Diaz) معتقد است سطح تحصیلات والدین، انگیزه، ارتباط با همتایان و دیگران بر انگیزه و موفقیت در ورود به تحصیلات دانشگاهی تأثیرگذار است.

گلپک (Golpek, 2014) در تحقیقی به بررسی عامل های اجتماعی و اقتصادی موثر بر انگیزه های اجتماعی در ترکیه پرداخت. جامعه آماری این تحقیق دانش آموزان سال آخر دبیرستان و دانشجویان ثبت نام شده در سال اول دانشگاه بودند. یافته های این تحقیق نشان داد، افرادی که دارای موقعیت اجتماعی اقتصادی بالاتری بودند انگیزه های اجتماعی بالاتر و نرخ موفقیت بالاتری در ورود به آموزش

متشکل از دو بخش ویژگی های فردی پاسخگویان و انگیزه های آنان برای ورود به دوره کاردانی علمی کاربردی بود و با طیف سنجش لیکرت سنجیده شد. برای دستیابی به روایی پرسشنامه، ابزار گردآوری داده ها در اختیار گروه کارشناسی متشکل از متخصصان، مجریان، برنامه ریزان و کارشناسان ارزشیابی آموزشی مؤسسه آموزش عالی علمی کاربردی جهاد کشاورزی قرار گرفت و برابر نظر سنجی ها، اصلاح های لازم در پرسشنامه صورت پذیرفت. در این تحقیق برای تعیین پایایی پرسشنامه از پیش آزمون استفاده شد.

بدین منظور این ابزار در بین ۳۰ نفر از دانشجویان دوره های علمی کاربردی کشاورزی که جزء نمونه آماری تحقیق نبودند توزیع شده و ضمن بررسی قابل درک و مشخص بودن پرسش ها، در مورد پاسخ پرسش های چندگزینه ای با ضریب تتای ترتیبی در نرم افزار R برای تعیین پایایی ابزار تحقیق استفاده شد. ضریب تتای ترتیبی برای عامل های موثر بر انتخاب دوره آموزشی علمی کاربردی کشاورزی ۰٫۹۴ محاسبه شد که نشان دهنده هم گرایی در پاسخ های دانشجویان بود. داده های به دست آمده پس از کدگذاری از طریق نرم افزار SPSS و با استفاده از روش های آماری توصیفی و تحلیلی همچون فراوانی، میانگین، انحراف معیار، ضریب تغییرات، آزمون های همبستگی، مقایسه میانگین و تحلیل عاملی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها

میانگین سنی دانشجویان ۲۷/۴ سال با انحراف معیار ۱۰/۴۲ بود و ۳۹/۸ درصد از دانشجویان زیر ۲۰ سال، ۲۴/۵ درصد از افراد، ۲۱ تا ۳۰ ساله، ۲۴/۲ درصد از آنها ۳۱ تا ۴۰ سال، ۱۱/۹ درصد از پاسخگویان بالای ۴۰ سال داشتند. بیشتر دانشجویان (۶۶/۸ درصد) زن و ۳۳/۲ درصد از آنها نیز مرد بودند. تحصیلات پدران ۴۹/۶ درصد از دانشجویان در سطح زیر دیپلم، ۲۷/۳ درصد در سطح دیپلم، ۶/۵ درصد در سطح کارشناسی، ۶/۱ درصد در سطح فوق دیپلم، ۹ درصد بی سواد و تنها ۱/۴ درصد در سطح کارشناسی ارشد بودند. تحصیلات مادران ۵۲/۴ درصد از دانشجویان زیر دیپلم، ۲۵/۱ درصد در سطح دیپلم، ۳/۳ درصد در سطح کارشناسی، ۰/۷ درصد در سطح کارشناسی ارشد و ۱۶ درصد بی سواد بودند. از نظر وضعیت شغلی، ۲۱/۷ درصد از دانشجویان در زمان

عنوان شد. (Kamil Cekerol, 2012) ایوانز و همکاران (۲۰۱۳) با تحلیل عامل های موثر بر دلایل ثبت نام در دوره های کارشناسی دانشگاه نایروبی کنیا به این نتیجه رسیدند، پاسخگویان به ترتیب کسب فرصت های شغلی آینده برای اشتغال در دانشگاه، ادامه تحصیل در مقاطع عالی و ادامه اشتغال در شغل کنونی را به ترتیب به عنوان مهم ترین دلایل ورود به دوره کارشناسی بیان کردند.

به طور کلی بررسی عامل های موثر بر دلایل ورود دانشجویان به نظام آموزش عالی در ایران نشان داده است، عامل های موثر شامل عامل های فردی و خانوادگی، عامل های اقتصادی، عامل های آموزشی و عامل های فرهنگی و اجتماعی است. عامل های فردی و خانوادگی شامل توانایی های فکری و ذهنی داوطلبان ورود به آموزش عالی، انگیزه و علاقه آنان، تاثیر خانواده و جنسیت بود. عامل های اجتماعی، فرهنگی و محیطی شامل شمار جمعیت لازم التعلیم، نفوذ هم سن و سالان، سطح سواد جامعه، قوانین و مقررات آموزشی و باورها و ارزش های حاکم است. عامل های و امکانات آموزشی شامل ظرفیت پذیرش دانشگاه ها، کیفیت و کمیت امکانات موجود و عامل های اقتصادی شامل اشتغال در جامعه، سیاست های دولت، قوانین و مقررات و سطح درآمد عمومی جامعه هستند.

روش شناسی

این تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی و از لحاظ روش گردآوری داده ها پیمایشی است. جامعه آماری شامل ۱۰۲۰ نفر از دانشجویان دوره های مقطع دار کاردانی علمی کاربردی مراکز آموزش جهاد کشاورزی بودند که در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ در مراکز آموزش جهاد کشاورزی نام نویسی کرده بودند که با توجه به حجم، نحوه پراکنش و درجه همگونی جامعه، از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای استفاده شد. بدین منظور ۱۳ مرکز آموزش عالی علمی کاربردی جهاد کشاورزی فعال در پذیرش دانشجویان کاردانی علمی کاربردی به عنوان نمونه در نظر گرفته شدند. آن گاه با توجه به شمار افرادی که در دوره های کاردانی علمی- کاربردی که در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ در مراکز آموزش جهاد کشاورزی نام نویسی کرده بودند با استفاده از جدول کرجسی و مورگان نظر خواهی شدند و ۳۴۶ دانشجو پرسشنامه ها را تکمیل کردند. داده های مورد نیاز این تحقیق از راه پرسشنامه ای

۱۷/۳ درصد رشته‌های مرتبط با امور دام، دامپزشکی و شیلات بودند. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مرکز آموزش محل تحصیل نشان داد که ۲۱،۹ درصد از دانشجویان در مرکز آموزش جهادکشاورزی خراسان رضوی، ۱۴/۹ درصد در مرکز آموزش جهادکشاورزی گلستان، ۱۰/۷ درصد در مرکز آموزش جهادکشاورزی همدان، ۹/۱ درصد در مرکز آموزش عالی امام خمینی (ره) مشغول به تحصیل بودند و بقیه ی آنان در مراکز آموزش جهادکشاورزی بوشهر، فارس، کرمان، مازندران، گیلان، البرز، خوزستان، آذربایجان شرقی و غربی و کرمانشاه مشغول به تحصیل بودند.

تحصیل در مشاغل دولتی، ۲۱ درصد در مشاغل خصوصی، ۱۱/۲ درصد در بخش کشاورزی، دامداری، شیلات و آبیان شاغل و ۴۶ درصد در زمان تحصیل بدون شغل بودند. رشته تحصیلی مقطع دیپلم ۳۵/۳ درصد از آنان کارودانش، ۲۸/۸ درصد هنرستان، ۱۹/۲ درصد علوم تجربی، ۱۲/۷ درصد هنر و علوم انسانی و رشته تحصیلی ۴/۱ درصد نیز ریاضی و فیزیک بود. رشته تحصیلی دوره کاردانی علمی کاربردی ۵۴/۱ درصد از دانشجویان رشته های تحصیلی مرتبط با علوم باغی، زراعی و منابع طبیعی، ۸/۶ درصد صنایع تبدیلی و تکمیلی، ۲۰ درصد ماشین‌های و مکانیزاسیون کشاورزی و

جدول ۱- ساختار عاملی انگیزه‌های دانشجویان در انتخاب دوره کاردانی علمی کاربردی کشاورزی پس از چرخش واریماکس

عامل	انگیزه	بار عاملی	میزان اشتراک	مقدار ویژه	درصد واریانس انباشته
شغلی و فردی	احساس نیاز به پیشرفت	۰/۶۳	۰/۵۶	۴/۰۷	۱۲/۷۱
	خدمت به جامعه	۰/۷۰	۰/۶۲		
	افزایش اعتماد به نفس فردی	۰/۵۹	۰/۵۱		
	کسب موقعیت و منزلت اجتماعی در جامعه	۰/۴۷	۰/۵۲		
	کسب درآمد بیشتر	۰/۶۹	۰/۵۹		
	افزایش دانش فنی و مهارت در زمینه کشاورزی/دامداری	۰/۵۰	۰/۵۶		
	استفاده از فرصت های آموزشی از دست رفته در گذشته	۰/۴۷	۰/۳۷		
	پیشرفت و بهبود شرایط شغل کنونی (رفع نیازهای شغل فعلی)	۰/۶۲	۰/۴۶		
	کسب ارتقای شغلی	۰/۶۸	۰/۵۸		
	آموزشی - موسسه ای	امکان ادامه تحصیل در مقطع های بالاتر در دوره های علمی کاربردی	۰/۵۵		
داشتن گرایش های مختلف برای ادامه تحصیل		۰/۴۸	۰/۳۶		
اعتبار دوره و مدرک تحصیلی آن		۰/۴۸	۰/۴۲		
امکان انتخاب رشته مورد علاقه در این دوره ها		۰/۷۹	۰/۶۴		
ورود به دوره با علاقه و بدون هیچ اجباری		۰/۵۷	۰/۴۷		
تنوع رشته های تحصیلی دوره های علمی کاربردی		۰/۷۵	۰/۶۴		
آسانی پذیرش و ورود به این دوره (بدون کنکور)		۰/۵۱	۰/۴۴		
تبلیغات رسانه های گروهی و انبوهی		۰/۶۶	۰/۵۷		
پذیرفته نشدن در دیگر دانشگاهها، مراکز و موسسه های آموزش عالی		۰/۵۴	۰/۴۶		
وجود تسهیلات بانکی به دانش آموختگان این دوره ها		۰/۶۷	۰/۵۰		
فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای	اجبار محل کار (کارفرما و شرایط شغل کنونی)	۰/۶۲	۰/۵۰	۳/۰۴	۳۲/۲۰
	به تعویق انداختن خدمت سربازی	۰/۶۱	۰/۴۴		
	کسب فرصت های شغلی بهتر	۰/۴۵	۰/۵۳		
	در جامعه بودن و آشنایی و ارتباط با دیگر هم کلاسی ها و استادان	۰/۵۱	۰/۵۴		
	توصیه والدین، آموزگاران، دوستان، آشنایان و اقوام	۰/۸۱	۰/۷۰		
	توصیه دوستان، آشنایان و خویشان تحصیل کرده در این دوره ها	۰/۷۶	۰/۶۷		
	اصرار خانواده به ادامه تحصیل	۰/۵۷	۰/۵۰		
	کسب موقعیت و منزلت اجتماعی در جامعه	۰/۴۵	۰/۵۲		
	کسب مدرک دانشگاهی	۰/۶۳	۰/۵۳		
	تنها برای پذیرش و ورود به دانشگاه	۰/۶۰	۰/۵۲		
محدودیت اقتصادی و شهریه مناسب	فرار از بیکاری	۰/۵۷	۰/۵۱	۱/۸۳	۵۲/۳۱
	یافتن راهی برای ورود به بازار کار	۰/۴۳	۰/۴۸		
	شهریه تحصیلی این دوره	۰/۶۰	۰/۵۳		
	محدودیت های مالی برای نام نویسی در دیگر دانشگاه ها و موسسه های آموزش عالی	۰/۵۳	۰/۵۰		

عامل دوم با مقدار ویژه ۳/۲۰ و تبیین واریانس ۹/۹۹ با توجه به متغیرهای قرار گرفته در آن با عنوان عامل آموزشی موسسه ای نام گذاری شد. عامل سوم با مقدار ویژه ۳/۰۴ و تبیین واریانس ۹/۵ با توجه به متغیرهای قرار گرفته در آن با عنوان عامل فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای نام گذاری شد. عامل چهارم با مقدار ویژه ۲/۷ و تبیین واریانس ۸/۴۳ با توجه به متغیرهای قرار گرفته در آن با عنوان اصرار و توصیه دوستان و والدین نام گذاری شد. عامل پنجم با مقدار ویژه ۱/۹۱ و تبیین واریانس ۵/۹۸ با توجه به متغیرهای قرار گرفته در آن با عنوان ورود به دانشگاه و کسب مدرک تحصیلی نام گذاری شد. عامل ششم با مقدار ویژه ۱/۸۳ و تبیین واریانس ۵/۷۱ با توجه به متغیرهای قرار گرفته در آن با عنوان محدودیت اقتصادی و شهریه مناسب تحصیلی نام گذاری شد. در نهایت این شش عامل توانایی تبیین ۵۲/۳۱ درصد از واریانس متغیرهای وارد شده به تحلیل عاملی را از خود نشان دادند (جدول ۱).

به منظور شناسایی عامل های مرتبط با انگیزه های دانشجویان در انتخاب دوره کاردانی علمی کاربردی کشاورزی از ۳۲ متغیر استفاده شد. اجرای تحلیل عاملی و چرخش واریماکس روی متغیرها بیانگر این موضوع بود که متغیرها گرایش به قرارگیری در بیش از یک عامل دارند. ملاک کفایت نمونه گیری کیسر - مایر - الکین برابر ۰/۸۷ بود که نشان دهنده کفایت داده ها برای تحلیل عاملی بود. آزمون کرویت بارلت با مقدار ۲/۸۱ در سطح صفر درصد معنی دار بود و نشان از کفایت و قابلیت داده ها برای انجام تحلیل عاملی و همبستگی شایان پذیرش بین گویه های انتخاب شده بود. با استفاده از ملاک نگهداری، عامل هایی که دارای ارزش ویژه بزرگ تر از یک کیسینر - گاتمن است شش عامل استخراج شدند و دامنه اشتراک مربوط به گویه ها در حد ۰/۴۲ تا ۰/۶۷ قرار داشت. عامل اول با مقدار ویژه ۴/۰۷ و تبیین واریانس ۱۲/۷۱ به عنوان مهم ترین عامل استخراج شده که با توجه به متغیرهای قرار گرفته در آن تحت عنوان عامل شغلی و فردی نام گذاری شد.

جدول ۲- اولویت بندی انگیزه های استخراج شده در انتخاب دوره کاردانی علمی کاربردی کشاورزی

عامل ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
شغلی و فردی	۲۳۸	۳/۲۱	۱/۲۲	۳۸
آموزشی - موسسه ای	۲۴۹	۲/۸۷	۱/۱۶	۴۰/۴۱
ورود به دانشگاه و کسب مدرک تحصیلی	۲۷۸	۲/۶۳	۱/۱۷	۴۴/۴۹
اصرار و توصیه دوستان و والدین	۲۶۲	۲/۶۴	۱/۳۱	۴۹/۶۲
محدودیت اقتصادی و شهریه مناسب تحصیلی	۲۹۳	۱/۹۶	۱/۵۱	۷۷/۰۴
فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای	۲۳۹	۱/۴۵	۱/۲۲	۸۴/۱۴

تحصیلی جزو انگیزش گرهای کم تاثیر بر دانشجویان برای انتخاب دوره کاردانی برای تحصیل تعیین شدند. بدین ترتیب عامل انگیزشی درونی بیش از عامل های انگیزشی بیرونی بر انگیزه فرد جهت انتخاب دوره کاردانی علمی کاربردی کشاورزی تاثیر داشته اند (جدول ۲).

مقایسه میانگین رتبه ای عامل های انگیزنده دانشجویان نشان داد، عامل شغلی و فردی به عنوان مهم ترین انگیزه دانشجویان برای انتخاب این دوره بوده است و پس از آن عامل آموزشی و موسسه ای قرار گرفت. این در حالی بود که عامل های فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای و شهریه مناسب

جدول ۳- انگیزه های دانشجویان در انتخاب دوره کاردانی علمی کاربردی کشاورزی

عامل	انگیزه	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات	رتبه
شغلی و فردی	احساس نیاز به پیشرفت	۳/۹۹	۱/۳۲	۳۳/۰۸	۱
افزایش اعتماد به نفس فردی		۳/۶۷	۱/۴۵	۳۹/۵۱	۲

ادامه جدول ۳

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	انگیزه	عامل	
۳	۴۳/۳۱	۱/۴۹	۳/۴۴	کسب موقعیت و منزلت اجتماعی در جامعه	شغلی و فردی	
۴	۵۰/۱۵	۱/۶۴	۳/۲۷	کسب درآمد بیشتر		
۵	۵۰/۷۶	۱/۶۸	۳/۳۱	افزایش دانش فنی و مهارت در زمینه کشاورزی/دامداری		
۶	۵۴/۵۵	۱/۴۴	۲/۶۴	خدمت به جامعه		
۷	۵۵	۱/۷۶	۳/۲۰	استفاده از فرصت های آموزشی از دست رفته در گذشته		
۸	۶۲/۸۱	۱/۷۹	۲/۸۵	پیشرفت و بهبود شرایط شغل کنونی (رفع نیازهای شغل فعلی)		
۹	۶۲/۷۵	۱/۸۷	۲/۹۸	کسب ارتقای شغلی		
۱	۴۲/۹۴	۱/۵۲	۳/۵۴	امکان ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر در دوره های علمی کاربردی		آموزشی - موسسه ای
۲	۴۹/۵۶	۱/۶۸	۳/۳۹	ورود به دوره با علاقه و بدون هیچ اجباری		
۳	۵۲/۸۲	۱/۵۹	۳/۰۱	داشتن گرایش های مختلف جهت ادامه تحصیل		
۴	۵۳/۹۲	۱/۶۵	۳/۰۶	امکان انتخاب رشته مورد علاقه در این دوره ها		
۵	۵۹/۰۴	۱/۶۰	۲/۷۱	اعتبار دوره و مدرک تحصیلی آن		
۶	۶۱/۰۱	۱/۶۹	۲/۷۷	تنوع رشته های تحصیلی دوره های علمی کاربردی		
۷	۶۵/۷۰	۱/۸۲	۲/۷۷	آسانی پذیرش و ورود به این دوره (بدون کنکور)		
۱	۸۷/۰۳	۱/۶۱	۱/۸۵	تبلیغات رسانه های گروهی و انبوهی	فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای	
۲	۹۶/۲۶	۱/۸۰	۱/۸۷	پذیرفته نشدن در دانشگاه ها، مراکز و موسسات آموزش عالی		
۳	۱۰۳/۵۵	۱/۷۵	۱/۶۹	وجود تسهیلات بانکی به دانش آموختگان این دوره ها		
۴	۱۲۶/۳۴	۱/۷۸	۱/۴۱	اجبار محل کار (کارفرما و شرایط شغل فعلی)		
۵	۱۵۹/۳۶	۱/۷۲	۱/۰۸	به تعویق انداختن خدمت سربازی		
۱	۴۶/۰۶	۱/۵۸	۳/۴۳	کسب فرصت های شغلی بهتر	اصرار و توصیه دوستان و والدین	
۲	۵۳/۷۲	۱/۵۹	۲/۹۶	در جامعه بودن و آشنایی و ارتباط با دیگر هم کلاسی ها و استادان		
۳	۶۶/۸۰	۱/۷۳	۲/۵۹	توصیه والدین، آموزگاران، دوستان، آشنایان و خویشان		
۴	۷۰/۲۰	۱/۷۹	۲/۵۵	توصیه دوستان، آشنایان و خویشان تحصیل کرده در این دوره ها		
۵	۸۰/۵۱	۱/۹۰	۲/۳۶	اصرار خانواده به ادامه تحصیل		
۱	۴۳/۳۱	۱/۴۹	۳/۴۴	کسب موقعیت و منزلت اجتماعی در جامعه	ورود به دانشگاه و کسب مدرک تحصیلی	
۲	۵۰/۷۵	۱/۶۹	۳/۳۳	کسب مدرک دانشگاهی		
۳	۸۳/۹۶	۱/۷۸	۲/۱۲	تنها پذیرش و ورود به دانشگاه		
۴	۹۰/۷۴	۱/۶۹	۲/۱۶	فرار از بیکاری		
۱	۶۷/۸۳	۱/۷۵	۲/۵۸	یافتن راهی برای ورود به بازار کار	محدودیت اقتصادی و شهریه مناسب	
۲	۷۱/۴۸	۱/۷۳	۲/۴۲	شهریه تحصیلی این دوره		
۳	۹۶/۰۸	۱/۷۲	۱/۷۹	محدودیت های مالی برای نام نویسی در دانشگاه ها و موسسه های آموزش عالی		

مقیاس: ۱: خیلی کم، ۲: کم، ۳: متوسط، ۴: زیاد، ۵: خیلی زیاد

و تبلیغات رسانه ای، کسب فرصت های شغلی بهتر در عامل اصرار و توصیه دوستان و والدین و کسب موقعیت و منزلت اجتماعی در جامعه در عامل ورود به دانشگاه و کسب مدرک تحصیلی مهم ترین متغیر تاثیر گذار در انتخاب دوره بودند (جدول ۳).

مقایسه میانگین متغیرهای بار گذاری شده در هر عامل نشان داد که احساس نیاز به پیشرفت و افزایش اعتماد به نفس فردی در عامل فردی و شغلی، امکان ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر در دوره های علمی کاربردی و ورود به دوره با علاقه و بدون هیچ اجباری در عامل آموزشی - موسسه ای، تبلیغات رسانه های گروهی و انبوهی در عامل فشار اجتماعی

جدول ۴- عامل های موثر بر انتخاب دوره آموزشی کاردانی علمی کاربردی کشاورزی توسط دانشجویان بر پایه جنس

عامل ها	جنس	تعداد	میانگین مرتبه ای	U	Sig
شغلی و فردی	مرد	۱۴۱	۱۱۵/۵۱	۴/۰۱۶	۰/۰۰۸
	زن	۷۳	۹۲/۰۲		
آموزشی - موسسه ای	مرد	۱۶۲	۱۱۰/۹۴	۴/۷۷	۰/۵۶
	زن	۶۲	۱۱۶/۵۶		
فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای	مرد	۱۶۵	۱۱۲/۹۱	۳/۴۸	۰/۰۶
	زن	۵۱	۹۴/۲۴		
اصرار و توصیه دوستان و والدین	مرد	۱۶۳	۱۲۰/۵۷	۵/۶۱۲	۰/۴۸
	زن	۷۳	۱۱۳/۸۷		
ورود به دانشگاه و کسب مدرک تحصیلی	مرد	۱۶۴	۱۲۳/۳۹	۶/۷۰۶	۰/۴۳
	زن	۸۷	۱۳۰/۹۳		
محدودیت اقتصادی و شهریه مناسب تحصیلی	مرد	۱۸۵	۱۳۲/۵۵	۷/۳۱۷	۰/۷۶
	زن	۸۱	۱۳۵/۶۷		

نتایج به دست آمده از آزمون من ویت نی نشان داد، بین انگیزه های مختلف و جنس در عامل شغلی و فردی اختلاف معنی داری وجود دارد. همان گونه که در جدول ۴ مشاهده می شود عامل شغلی و فردی در مردان بیشتر از زنان در ورود به دختران از پسران بالاتر بود در سه عامل دیگر میانگین انگیزه دختران از پسران بالاتر بود.

جدول ۵- تاثیر وضعیت اشتغال در انتخاب دوره آموزشی کاردانی علمی کاربردی کشاورزی

عامل ها	وضعیت شغلی	تعداد	میانگین مرتبه ای	χ^2	Sig
شغلی و فردی	شاغل بخش دولتی	۴۱	۱۲۲/۱۶	۲۶/۷۹	۰/۰۰۰
	شاغل بخش خصوصی	۳۸	۹۵/۶۲		
	شاغل در بخش کشاورزی، دامداری، شیلات و آبزیان بدون شغل	۲۲	۱۲۶/۴۸		
	بدون شغل	۹۰	۷۶/۷۹		
آموزشی - موسسه ای	شاغل بخش دولتی	۴۵	۱۲۳/۴۶	۱۳/۹۴	۰/۰۰۳
	شاغل بخش خصوصی	۴۳	۱۰۳/۹۸		
	شاغل در بخش کشاورزی، دامداری، شیلات و آبزیان بدون شغل	۲۴	۹۳/۶۵		
	بدون شغل	۸۵	۸۵/۰۵		
فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای	شاغل بخش دولتی	۴۴	۹۱/۶۵	۶/۸۲	۰/۰۸
	شاغل بخش خصوصی	۴۳	۷۷/۰۷		
	شاغل در بخش کشاورزی، دامداری، شیلات و آبزیان بدون شغل	۲۰	۹۸/۸۸		
	بدون شغل	۸۰	۱۰۳/۱۸		
اصرار و توصیه دوستان و والدین	شاغل بخش دولتی	۴۱	۱۱۲/۸۷	۲/۸۸	۰/۴۱
	شاغل بخش خصوصی	۴۶	۹۶/۴۳		
	شاغل در بخش کشاورزی، دامداری، شیلات و آبزیان بدون شغل	۲۳	۱۱۴		
	بدون شغل	۹۵	۹۹/۲۶		
ورود به دانشگاه و کسب مدرک تحصیلی	شاغل بخش دولتی	۴۱	۱۰۴/۹۳	۸/۱۹	۰/۰۴
	شاغل بخش خصوصی	۴۹	۹۹/۱۵		
	شاغل در بخش کشاورزی، دامداری، شیلات و آبزیان بدون شغل	۲۶	۱۴۲/۱۳		
	بدون شغل	۱۰۸	۱۱۴/۳۰		
محدودیت اقتصادی و شهریه مناسب تحصیلی	شاغل بخش دولتی	۴۷	۱۲۳/۸۳	۴/۴۹	۰/۲۱
	شاغل بخش خصوصی	۵۱	۹۹/۳۱		
	شاغل در بخش کشاورزی، دامداری، شیلات و آبزیان بدون شغل	۲۴	۱۲۲/۱۰		
	بدون شغل	۱۱۰	۱۲۰/۱۱		

به شاغلان بخش های خصوصی و افراد بدون شغلی بیشتر است و انگیزه آموزشی - موسسه ای شاغلان بخش های دولتی و خصوصی به طور معنی داری بالاتر از این انگیز در دو گروه دیگر بود (جدول ۵). همچنین مقایسه میانگین بین عامل های مختلف و میزان تحصیلات پدر و مادر و رشته تحصیلی دانشجویان در مقطع متوسطه تفاوت معنی داری را نشان نداد.

مقایسه میانگین بین انگیزه های مختلف با وضعیت شغلی پاسخگویان در زمان تحصیل نشان داد، این پاسخگویان در عامل های شغلی و فردی و آموزشی - موسسه ای با یکدیگر تفاوت معنی داری دارند و در دیگر عامل ها بین آنان تفاوت معنی داری وجود نداشت. میانگین رتبه ای عامل ها در وضعیت های شغلی مختلف نشان داد، انگیزه فردی و شغلی دانشجویان شاغل در بخش های دولتی و کشاورزی نسبت

جدول ۶- ضریب همبستگی بین متغیرهای تحقیق

متغیرهای مستقل عامل ها		معدل کتبی دیپلم	
سن	sig	سن	sig
شغلی و فردی	۰/۰۲	۰/۱۷*	۰/۸۴
آموزشی - موسسه ای	۰/۱۳	۰/۱۱	۰/۳۲
فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای	۰/۰۲	۰/۱۷*	۰/۶۲
اصرار و توصیه دوستان و والدین	۰/۸۱	۰/۰۲	۰/۵۹
ورود به دانشگاه و کسب مدرک تحصیلی	۰/۱۷	۰/۰۹	۰/۲۵
محدودیت اقتصادی و شهریه مناسب تحصیلی	۰/۱۰	۰/۱۱	۰/۱۵

و رشته تحصیلی ۳۵/۳ درصد از آنان در مقطع متوسطه کار و دانش بود. میانگین معدل کتبی آخرین مدرک تحصیلی آنان ۱۴/۹۸ بود. شناسایی عامل های مرتبط با انگیزه های دانشجویان در انتخاب دوره کاردانی علمی کاربردی کشاورزی نشان داد، انگیزه های دانشجویان در شش عامل شغلی و فردی، آموزشی - موسسه ای، فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای، اصرار و توصیه دوستان و والدین، ورود به دانشگاه و کسب مدرک تحصیلی و محدودیت اقتصادی و شهریه مناسب تحصیلی دسته بندی شدند. از بین عامل های انگیزنده دانشجویان، عامل شغلی و فردی و پس از آن عامل آموزشی و موسسه ای به عنوان مهمترین انگیزه های دانشجویان برای انتخاب این دوره تعیین شد.

یافته های تحقیق ثمری و رسول زاده (۱۳۸۷)، تقی بیگی و همکاران (۲۰۱۵)، تورات (۱۹۹۴) و ایوانز و همکاران (۲۰۱۳) به عامل های فردی به عنوان انگیزاننده دانشجویان برای انتخاب رشته تحصیلی و دوره آموزشی تاکید داشتند. همچنین اکبری (۱۳۸۶) به نقش عامل های موسسه ای در این زمینه اشاره نموده است. از بین متغیرهای بارگذاری شده در هر عامل نیز احساس نیاز به پیشرفت در عامل فردی و شغلی، امکان ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر در دوره

ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای تحقیق نشان داد، بین سن و عامل فردی و شغلی رابطه مثبت و معنی داری وجود داشت. یعنی هر قدر سن پاسخگویان بالاتر بود انگیزه فردی و شغلی آنان نیز بالاتر بود. همچنین بین فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای و سن رابطه منفی و معنی داری وجود داشت یعنی پاسخگویان با سن بالاتر نسبت به دانشجویان کم سن و سال تر از فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای برای ورود به دوره کاردانی علمی کاربردی تاثیر کمتری پذیرفته بودند. بین معدل کتبی دیپلم و عامل های رابطه معنی داری وجود نداشت (جدول ۶).

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی این پژوهش، بررسی انگیزه دانشجویان در ورود به دوره ای کاردانی علمی کاربردی کشاورزی بود. یافته ها نشان داد داوطلبان دوره های کاردانی علمی کاربردی کشاورزی دارای میانگین سنی ۲۷/۴۱ سال بودند و فراوانی دانشجویان دختر از دانشجویان پسر به صورت شایان توجهی بیشتر است. سطح تحصیلات والدین دانشجویان به طور عمده زیر دیپلم بود و حدود نیمی از دانشجویان این دوره در زمان تحصیل در مقطع کاردانی بدون شغل بودند

بالاتر بود فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای بر انگیزه آنان تاثیر کمتری برای ورود به دوره کاردانی علمی کاربردی داشته است.

با توجه به یافته های پژوهش پیشنهاد می شود:

- با توجه به انگیزه فردی و شغلی دانشجویان در ورود به این دوره ضرورت دارد به ارتقای دانش و مهارت های شغلی و رفع نیازهای فردی دانشجویان در اصلاح و بازبینی برنامه درسی این دوره توجه شود.

- با توجه به عامل های موسسه ای و آموزشی به ارائه رشته های تحصیلی متنوع و متناسب با نیازهای جامعه در مقاطع بالاتر تحصیلی در آموزش های علمی کاربردی کشاورزی بیش از پیش توجه شود.

- با توجه به اهمیت تبلیغات رسانه های گروهی و انبوهی، به قابلیت های این رسانه های در جلب و جذب دانشجویان به دوره های علمی کاربردی کشاورزی و شناساندن ضرورت تحصیل در رشته های علمی کاربردی مورد نیاز به ویژه برای روستازادگان بیشتر توجه شود.

- با توجه به انگیزندانه های متفاوت و نیز وضعیت اشتغال و جنسیت داوطلبان ورود به این دوره ها، رشته های تحصیلی کمی و کیفی متنوع، ایجاد و گسترش یابد.

سپاسگزاری

بدین وسیله در اجرای این پژوهش قدردانی می شود از حمایت های مالی و پشتیبانی موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و مهارتی جهادکشاورزی

های علمی کاربردی در عامل آموزشی - موسسه ای، تبلیغات رسانه های گروهی و انبوهی در عامل فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای، کسب فرصت های شغلی بهتر در عامل اصرار و توصیه دوستان و والدین و کسب موقعیت و منزلت اجتماعی در جامعه در عامل ورود به دانشگاه و کسب مدرک تحصیلی مهمترین متغیر تاثیرگذار در انتخاب دوره بودند. یافته های تحقیق رایید (۲۰۰۲)، ارفعی و غفاری (۱۳۸۷)، عنایتی نوین فر و همکاران (۱۳۹۱) و بخشی جهرمی (۱۳۸۸) نقش والدین را در انتخاب دوره آموزش مورد توجه قرار دادند. اسکندری (۱۳۷۴) علاقه به رشته تحصیلی را در انتخاب آن موثر دانست. مقایسه میانگین بین انگیزه های مختلف و جنس در عامل شغلی و فردی اختلاف معنی داری را نشان داد و این عامل انگیزنده در مردان بیشتر از زنان در ورود به دوره موثر بود. همچنین پاسخگویان در عامل های شغلی و فردی و آموزشی - موسسه ای با یکدیگر تفاوت معنی داری داشتند به طوری که میانگین رتبه ای انگیزه فردی و شغلی دانشجویان شاغل در بخش های دولتی و کشاورزی بیشتر از شاغلان بخش های خصوصی و افراد بدون شغلی بود و انگیزه آموزشی - موسسه ای شاغلان بخش های دولتی و خصوصی به طور معنی داری بالاتر از این انگیزه در دو گروه دیگر بود. ضریب همبستگی بین متغیرهای تحقیق نشان داد، هر قدر سن پاسخگویان بالاتر بود انگیزه فردی و شغلی نیز در آنان بالاتر بود. همچنین بین فشار اجتماعی و تبلیغات رسانه ای و سن رابطه منفی و معنی داری وجود داشت، یعنی هر قدر سن پاسخگویان

منبع ها

- ارفعی، ک. و غفاری، ر. (۱۳۸۷). انگیزه های اجتماعی انتخاب رشته مامایی در دانشجویان دانشگاه آزاد سمنان در سال ۸۶، فصلنامه دانشکده پرستاری، مامایی و پیراپزشکی رفسنجان، سال دوم، شماره سوم و چهارم، ۶۲-۵۸.
- اسکندری، ج. (۱۳۷۴). بررسی انگیزه های دانش آموزان برای ورود و ادامه تحصیل در دبیرستان های دامپرووری. پایان نامه کارشناسی ارشد، ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس.
- اکبری ن.، طالبی ه. کارنامه حقیقی ح. عمادزاده، م. جعفری، الف. (۱۳۸۶). بررسی عوامل موثر بر تقاضای اجتماعی آموزش عالی (از دیدگاه شرکت کنندگان در کنکور ۱۳۸۲-۸۳ در اصفهان، مجله پژوهشی علوم انسانی دانشگاه اصفهان، دوره: ۲۸، شماره: ۷، ۱۵۴-۱۳۵).
- امید، ح. (۱۳۹۰). انگیزش در سازمان با رویکردی از تئوری معکوس، کار و جامعه، شماره ۲۳۵، ۹۹-۸۷.
- بحرانی، م. (۱۳۸۴). مطالعه انگیزش تحصیلی دانش آموزان متوسطه استان فارس و عوامل همبسته با آن. مجله علوم

- اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز (ویژه نامه علوم تربیتی). دوره بیست و دوم، شماره (۴) پیاپی (۴۵). ۱۱۵-۱۰۴.
- بخشی جهرمی، الف.، شهیدی زندی، ک. (۱۳۸۸). بررسی انگیزه تحصیل دانشجویان رشته های کشاورزی دانشگاه جامع علمی-کاربردی کرمان. علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران، جلد پنجم، شماره (۲). ۸۹-۹۹.
- ثمری، ع و رسول زاده ب. (۱۳۸۷). بررسی متغیرهای تاثیرگذار بر افزایش انگیزه پیشرفت و کسب موفقیت در مدیران تعاونی ها، نشریه مدیریت دولتی، دوره ۱، شماره ۲، ۵۰-۳۳.
- رضایی، ل.، احدی، ح. و اسدزاده، ح. (۱۳۹۴). پیش بینی انگیزه پیشرفت بر اساس سبک های یادگیری کلب در دانش آموزان دوره متوسطه شهر تهران، نشریه دانش و پژوهش در روان شناسی کاربردی، دوره ۱۶، شماره ۳، (پیاپی ۶۱): ۴۱-۳۴.
- شتابان، س، پورموسوی، م و رضایی، الف. (۱۳۹۵). بررسی تاثیر نظریه های محتوایی و فرآیند انگیزش در سازمان، کنفرانس بین المللی مدیریت و حسابداری، ۱۹-۱.
- عابدیان، ک. و شاه حسینی، ز. (۱۳۹۱). عوامل موثر بر انگیزه دانشجویان پرستاری از انتخاب رشته تحصیلی خود (یک مطالعه مقطعی)، فصلنامه سلامت خانواده، دوره ۱، شماره ۳، ۳۲-۲۶.
- عزیزی خالخیلی، ط.، کریمی گوغری، ح. و اکبرپور، م. (۱۳۹۵). انگیزه کشاورزان برای شرکت در برنامه های آموزشی مرکزهای جهادکشاورزی، فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، شماره ۳۹، ۶۶-۵۴.
- عقیلی، ح، طاهری مقدم، ش، سراج، ب. و مسلمی، م. (۱۳۹۳). بررسی عوامل موثر در انتخاب رشته تحصیلی دانشجویان داندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و شهید صدوقی یزد در سال ۱۳۹۱-۹۲. مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد، دوره نهم، شماره ۱۰، شماره پیاپی ۱۴، ۱۲-۲.
- علم بیگی، الف، امیری، ر. و صاحبدل، س. (۱۳۹۵). نقش مهارتهای استخدامی در انگیزه تحصیلی دانشجویان کشاورزی مرکز آموزش عالی امام خمینی (ره)، فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، شماره ۳۷، ۴۹-۶۲.
- عنایتی نوین فر نوین فر، ع.، درانی، ک. و کرم دوست، ن. ع. (۱۳۹۱). بررسی مقایسه ای عوامل موثر بر انتخاب رشته تحصیلی دانشجویان دانشکده های فنی و مهندسی، روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی، جلد ۱۸ شماره ۴، ۱۶۷-۱۴۵.
- قارون، م. (۱۳۸۵). بررسی مقایسه ای تاثیر عوامل اقتصادی اجتماعی خانوار بر تقاضای ورود به آموزش عالی. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی. شماره (۴۰)، ۹۱-۱۰۹.
- قربانی، ر. (۱۳۸۹). بررسی نیازها و عوامل انگیزشی درونی و بیرونی (مطالعه موردی کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ابهر)، فصلنامه علوم رفتاری، دوره ۲، شماره ۴، ۱۱۸-۹۱.
- قره آغاجی، ن. و میراحدی، م. (۱۳۹۳). بررسی میزان انگیزه و علاقه ی دانشجویان کاشناسی رشته رادیولوژی دانشگاه علوم پزشکی تبریز نسبت به انتخاب شغل و یا ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر در سال ۱۳۹۱، فصلنامه توسعه آموزش جندی شاپور، سال پنجم، شماره ۲، ۱۵۶-۱۴۸.
- کاوئی، م. و زارع و. (۱۳۹۴). بررسی نحوه بکارگیری نظریات و تئوری های انگیزشی پرسنل در سازمانها، سومین کنفرانس بین المللی حسابداری و مدیریت، ۱۵-۱.
- کریمی، و. و زمانی، غ. (۱۳۹۴). انگیزه دانش آموختگان کشاورزی دانشگاه شیراز برای خدمت در مناطق روستایی، فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، شماره ۳۳، ۵۵-۴۷.
- محمدی، ر.، صباغیان، ز. و صالح صدق پور، ب. (۱۳۸۴). علل انگیزش معلمان دوره ابتدائی استان کردستان به تحصیل در آموزش عالی. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، شماره (۳۷ و ۳۸)، ۷۹-۵۳.
- مصطفوی، الف.، رمضانلو، پ. و عسگری، ن. (۱۳۹۱). عوامل موثر بر انتخاب رشته داروسازی و میزان تغییر در انگیزه دانشجویان این رشته در طول دوره تحصیل، مجله توسعه آموزش در علوم پزشکی، دوره ۵، شماره ۹، ۴۱-۳۳.
- ملکی، ط.، مرادی، خ.، حیدری، ن.، متقی، م. و نادری، ن. (۱۳۹۳). انگیزه های مهارت آموزان برای شرکت در دوره

های فنی و حرفه ای کشاورزی شهرستان کرمانشاه، فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، شماره ۳۰، ۷۷-۸۸.

- هوشمند مقدم، ز، شمس، ع و اخبار، الف. (۱۳۹۵). تاثیر انگیزه کامیابی، هوش هیجانی و خلاقیت بر پیشرفت تحصیلی هنرجویان هنرستانهای کشاورزی استان زنجان، فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، شماره ۳۹، ۴۱-۵۳.

- یوسفی، ع، قاسمی، ق و فیروزنیا، س. (۱۳۸۸). ارتباط انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مجله آموزش در علوم پزشکی، (۱)، ۷۹-۸۵.

- Cekerol, K. (2012). The Demand for Higher Education in Turkey and Open Education, *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(3), <http://www.tojet.net/articles/v11i3/11332.pdf>

- Erdem, C., Şentürk, I. and Arslan, C. K. (2007). Factors Affecting Grade Point Average of University Students. *Journal of Empirical Economics Letters*, 6 (5), 359-368.

- Evans, O.O. (2013). An analysis of the factors influencing demand for Masters in education degree: a case study of the University of Nairobi, Kenya, *A Research Project Submitted to the School of Education in Partial Fulfillment of the Requirement for the Award of the Degree of Master of Education: (Economics) of Kenyatta University*.

- GÖLPEK, F. & Çiftçioglu, N. (2014). Socio-Economic Factors in Demand for Higher Education: Sample of Gaziantep Province, *International Journal of Business and Social Science*, 5(1), 121-134.

- Lozano Diaz, A. (N. D.). Personal, family and academic factors affecting low achievement in secondary school, *Electronic Journal of Research in Educational psychology and psycho-pedagogy*, 1 (1), 43-66.

- Ma, J. (2010). Analysis and Strategies of the Unbalance of the Supply and Demand in the Higher Education Market of China, *International Education Studies*, 3(2), 107-111.

- Sarpkaya, R. (2010). Factors Affecting Individual Education Demand at the Entrance to University: Adnan Menderes University Sample, *Journal of Educational Sciences: Theory & Practice*, 10 (1), 475-488.

- Taghibaygi, M., Rafe, M., Moosavi, S. A. (2015). Analysis students motivation in vocational schools and agricultural training centers in kermanshah province toward studying the field of agriculture, *Int. J. Adv. Biol. Biom. Res.* 3(1), 105-114.

Students' Motivations to Attend Two Years Technical and Vocational Higher Agricultural Education Programs

Sh. Moghaddas Farimani

Assistant Prof. of Institution of Technical and Vocational Higher Education, Agriculture Jihad, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Tehran, Iran

Abstract

The purpose of this study was to identify the motivation of students to attend two years technical and vocational higher agricultural education programs. The statistical population of the study was composed of 1020 students of technical and vocational higher agricultural education program in the educational centers in the academic year of 1994-95 and from that 346 students were selected using the Kerjesie and Morgan tables and through stratified random sampling technique. The research instrument was a questionnaire that its validity was reviewed and confirmed by a group of relevant experts. The reliability of the questionnaire was confirmed by pretest and Teta coefficient ($\Theta = 0.94$). Factor analysis showed that student motivations are detected in six dimensions including: Occupational and Individual, Educational – Institutional, Social force and media advertising, Insist and recommend friends and parents, Entering to university and earning a degree of education and economic constraints and appropriate tuition. Occupational and individual factor was identified as the most important factor. The mean comparison between students' motivation and gender was shown that girl and boy students had significant difference in the first factor. Comparison of the mean of the motivating factors and the student's job status at the time of study as shown that there were significant differences between employed and unemployed students in terms of occupational and individual, educational – institutional factors. There was a positive and significant relationship between the students' age, occupational and individual, social force and media advertising factors. Thus, attention to the promotion of knowledge and job skills and students needs in modifying and reviewing the curriculum of this course were recommended.

Index Terms: Attend to Program, Educational Center, Occupational and Individual Factor, Technical and Vocational Agricultural Education

Corresponding Author: Sh. Moghaddas Farimani

Email: shmfarimani@yahoo.com

Received: 9/7/2017 ; **Accepted:** 21/11/2017